

LA COMUNICACIÓ AL BAIX LLOBREGAT: EXPRESSIÓ DE LES POTENCIALITATS I MANCANCES DE LA COMARCA

DANIEL CONDEMINAS I TEJEL

Periodista i secretari del Consell Assessor de RTVE a Catalunya

Dossier

Els estudis que segueixen aquest pròleg permeten una aproximació acurada a la història recent, a l'actualitat i a alguns elements de futur dels mitjans de comunicació a la nostra comarca, un dels factors fonamentals per entendre-la i un dels eixos estratègics per al seu futur cultural i ciutadà, sí, però també econòmic.

Poblacionalment, el Baix Llobregat és una de les grans comarques del país en un territori relativament petit i, per tant, és, d'entrada, un mercat de grans potencialitats per a qualsevol empresa de comunicació que vulgui oferir productes propis. Però si es pensa la comarca com un tot més o menys uniforme, com un conjunt social cohesionat, autoreferenciat i per tant de fàcil penetració per a productes culturals de consum intern, la normalitat és encara llunyana. I la comunicació és també, en bona part, cultura.

Els nous centenars de milers de baixllobregatins i baixllobregatines que arribaven i construïen una nova llar al llarg dels 50, 60 i 70 no van poder trobar, ni des del punt de vista ciutadà ni institucional, cap estructura que els permetés una mínimament còmoda incorporació al país d'acollida en un moment difícil de manca de llibertats. El franquisme va ser al nostre país una doble dictadura; no només significà l'anul·lació dels drets democràtics individuals i de les institucions que se'n deriven, sinó que també significà la persecució, primer, i l'intent de liquidació, després, d'una cultura i una llengua que no tenien cabuda en la concepció unitarista i excloent de l'Estat. De la potentíssima dinàmica de la Catalunya republicana que ens situà, a l'Europa d'entreguerres, en un moment dolç, en els móns de l'ensenyament i la cultura, no en quedà res. Aquest fet històric transcendent ha donat com a resultat les mancances que patim en el terreny de la identitat col·lectiva, i que al Baix Llobregat tenen com una de les més directes formes d'ex-

pressió la dificultat de la nostra gent a reconèixer-se amb la pròpia comarca.

Això no vol dir pas que ens trobem amb una comarca dimissionària en el terreny social, ans al contrari. Si en els anys del pas del franquisme als inicis democràtics, el moviment obrer va ser especialment actiu en les mobilitzacions en defensa dels drets dels treballadors i en les llibertats, posteriorment el polèmic desviament del riu i problemàtiques com la gestió dels residus o el debat sobre quina ha de ser la definició de qualitat de la xarxa de transport públic, han demostrat i demostren que la vitalitat del Baix Llobregat és forta.

L'eix Barcelona-Baix Llobregat. Per una concepció de país i ciutadania

La proximitat amb Barcelona és bàsica a l'hora d'entendre l'estructura comunicacional de la comarca i les seves deficiències. La culpa, si és que es pot parlar de culpes, no la té Barcelona com a tal. Som a pocs quilòmetres d'una de les més importants ciutats del Mediterrani i formem part de la seva conurbació metropolitana, i aquesta és la realitat que tenim. Viure al costat d'una ciutat que exerceixi d'autèntica capital d'un país, amb tot el que això significa respecte al conjunt de sectors estratègics que impulsen una societat, no és pas dolent, ja que el conjunt se'n beneficia i les parts més properes poden participar activament d'aquests guanys. Però Barcelona és lluny encara d'exercir —per moltes raons— les funcions d'autèntica capital d'un país normalitzat, i acaba fent en massa ocasions només de gran ciutat. I el Baix Llobregat, sovint acaba esdevenint el seu rebost territorial on externalitzar infraestructures que la ciutat no vol, sense cap plantejament global que s'acosti al somni de la Catalunya ciutat dels sectors progressis-

tes de la Catalunya dels anys 30. La vergonyosa permanència de l'abocador del Garraf, les deficiències en el transport públic o el si més no discutible —des d'un punt de vista mediambiental— Pla Delta serien malauradament uns bons exemples.

Si el franquisme va fer molt de mal, la permanència d'algunes de les seves seqüeles no es troba ara i tant només en la seva terrible durada durant dues generacions, sinó també en la manca d'objectius unitaris en la majoria de terrenys, que fessin possible una política nacional compartida per les dues principals forces que han gestionat aquests vint anys de represa democràtica. Ans al contrari, deixant de banda les importantíssimes limitacions de l'actual marc institucional, les dues concepcions de país que representen aquests partits han tendit a fer-se la competència, articulant estructures i xarxes duplicades en el terreny cultural i comunicacional, amb objectius a vegades parcialment coincidents i a vegades enfrontats, que poc han ajudat a situar el país on li correspondria en aquests àmbits estratègics, sobretot si ho comparem amb pobles europeus de similar demografia i desenvolupament econòmic amb el nostre, com Holanda o Suècia.

Qualsevol anàlisi del Baix Llobregat com a comarca no es pot plantejar aïllada de les dinàmiques de l'espai comú dels ciutadans i ciutadanes de Catalunya i del paper de la seva capital. I el món de la comunicació hi és cabdal. En lloc de crear, potenciar i estendre referents propis que vertebrin un imaginari col·lectiu, compartit i plural, Barcelona i el que representa està en bona part condicionada per altres referents, i, per tant, la nostra situació no és exactament la de la perifèria d'un centre, sinó molts cops la de perifèria d'una perifèria, per molt pes específic que tingui Barcelona. Els mecanismes simbòlics, pels quals tota col·lectivitat se sent vinculada solidàriament amb un territori o una comunitat política, són en gran part en mans d'unes indústries de la comunicació que no tenen com a centre dels seus plantejaments Catalunya i la seva ciutadania.

Per tant, difícil, perdó, impossible és plantejar-se una identificació de la gent amb el seu territori més immediat, si aquesta continua tenint dificultats a compartir un imaginari social comú i compartit amb tota la resta del país. La construcció i reforçament d'un espai comunicacional català, més enllà dels beneficis econòmics generals que comportarà, és un escenari

insubstituïble —per les sinergies que comporta— per a l'enfortiment dels mitjans de comunicació territorials que en formaran part.

Una comarca sense capitalitat i de fronteres difuses

Però en comparació amb altres comarques metropolitanes que sí que tenen importants mitjans propis de premsa escrita als quioscs, el nostre cas és ben diferent. La inexistència d'una ciutat que hagi fet les funcions de capital comarcal és sens dubte una altra de les raons del desert de publicacions comarcals de venda.

Aquesta manca de capitalitat comarcal ha anat acompanyada de la constitució de realitats subcomarcals fortes que han tingut la seva traducció en una xarxa de mitjans de comunicació específics i plurimunicipals, i que té la seva més clara expressió en el territori del Baix Llobregat nord, l'única zona de la comarca que disposa d'informació d'àmbit local diària, a les pàgines de *Regió 7*.

Les relacions entre l'Hospitalet de Llobregat i el Baix Llobregat són un clar exponent dels difusos límits de la realitat metropolitana. L'Hospitalet és una ciutat que encara ha de trobar el seu lloc, entre la continuïtat urbana que forma amb diversos barris de Barcelona i la seva projecció cap a una comarca, la nostra, de la qual no forma part. El naixement de diverses publicacions d'àmbit comarcal, part de la distribució en d'altres i la procedència de molts periodistes assenyalen —més enllà de la divisió administrativa— l'Hospitalet com un element clau a l'hora d'entendre la realitat comunicativa al Baix Llobregat.

A les pàgines següents trobareu des d'estudis detallats del mapa dels mitjans de comunicació escrits a la comarca, com el treball de Joana Castell "mitjans de comunicació avui", fins a anàlisis sobre el passat i el present de la nostra premsa com els d'Oriol Pàmies "la premsa al Baix Llobregat i l'Hospitalet 1939-85" i el de Joaquim Campano "la premsa baixllobregatina de finals de segle".

La pressió, no sempre legítima, sobre la informació

És lògic i natural que els poders, ja siguin polítics, econòmics o del tipus que siguin, vulguin sortir molt

i sempre bé en els mitjans de comunicació. Això és un desig legítim, però una altra cosa és la feina del periodista, essencial per donar a conèixer les diferents alternatives que hi ha a la societat, perquè això sempre vol dir fer una mirada crítica al que passa. Com assenyalava fa anys un dels integrants del desaparegut *Setmanari del Baix Llobregat* i mestre de periodistes, Ramon Barnils —qui ens ha deixat recentment— “si és una bona publicació, si és bona, no pots fer una publicació que agradi tothom, perquè llavors ja no és periodisme”.

La connivència, als inicis de la transició, entre les noves generacions de periodistes i els primers governants dels nous ajuntaments, era ben lògica, ja que uns i altres provenien en moltes ocasions de les mateixes organitzacions antifranquistes, i es movien sota els mateixos paràmetres de represa social i democràtica. Els anys havien de portar a un lògic distanciament entre uns i altres, situació necessària per garantir la veracitat i pluralitat de la informació, agradi o no el que es digui al govern de torn. Però això no sempre ha estat ben entès pels polítics municipals,

alguns dels quals s’han decidit a preservar una imatge impecable de l’actuació dels seus governs per sobre de qualsevol altra consideració, aprofitant-se de la importantíssima quota de poder i de les influències que han anat assolint i mantenint a la comarca.

D’exemples d’actuacions d’erosió a la llibertat d’expressió, n’hi ha hagut, i alguns de ben sonats, tot i que cal afegir —sense que serveixi d’excusa— que la nostra comarca no ha resultat precisament cap excepció de la situació general. Des del tancament del setmanari *El Llobregat* després que el seu director Jesús A. Vila decidís no retirar una notícia incòmoda al Govern municipal de l’Hospitalet, passant per la defenestració de Joaquim Campano com a director d’*El Far*, per defensar la seva independència dels interessos polítics dels editors, o el ja més recent episodi de cacera de bruixes contra el corresponsal d’*El Periódico* Xavier Adell, pel simple fet de signar una crònica que disgustà l’alcalde de l’Hospitalet en època preelectoral. Aquest episodi, feliçment però, no tingué el mateix desenllaç que els altres, gràcies a la pressió solidària de molta gent de la comarca davant de la

Dossier

El Baix Llobregat ha estat escola de molts professionals, com ara Francesc Escibano, cap de Premsa i director de Ràdio Sant Feliu. 23 de desembre de 1983. ACSFL. Foto Blas.

direcció del diari, entre ells i de forma molt especial el col·lectiu de periodistes.

En un terreny més personal, he pogut conèixer de primera mà l'al·lèrgia que produeix la informació veraç i contrastada en alguns dels nostres mandataris locals. La dinàmica d'ostracisme, quan no d'oberta hostilitat institucional, que va patir la publicació gavanenca amb la qual fa quinze anys vaig introduir-me en el periodisme, *El Boscater Negre*, era radicalment contrària al respecte que mereix un tret fonamental del rol social del periodisme. Com l'esmenta el nostre codi deontològic, "la garantia dels drets dels ciutadans requereix la defensa d'una premsa lliure, plural, culta i oberta a la societat a la qual serveix".

Feliçment, revistes independents d'àmbit local han viscut una trajectòria més llarga i amb resultats fructífers, com ens explica Antoni Anguera Múrria amb l'article "Quasi 22 anys de la 'Vall de Verç'".

Els mitjans gratuïts són la nostra premsa comarcal

La premsa escrita comarcal féu un gran salt endavant a Catalunya a partir de l'any 1978, coincidint amb la represa democràtica, i és a la dècada dels 80 quan es consolida sobre el territori, però no a la nostra comarca, si deixem de banda la implantació de *Regió 7* al Baix Llobregat nord. Després d'aquests anys, no apareixen capçaleres noves que es mantinguin gaire temps, i aquí el Baix Llobregat no és cap excepció, i menys encara en l'àmbit local. Si ens hi fixem, totes les publicacions locals existents que tenen una periodicitat si més no mensual, són anteriors a l'any 1980. De fet, el creixement de la premsa comarcal ha vingut per la creació de noves edicions de publicacions molt ben establertes en la seva zona d'origen; aquest és el procés seguit per *9 Nou*, *El Punt* i *Regió 7*.

Si hi ha un aspecte especialment analitzat en els articles següents és la situació de la premsa escrita i els motius pels quals no existeix cap publicació de venda que no sigui d'àmbit local. La forta difusió de premsa gratuïta no fa del Baix Llobregat un territori massa diferenciat d'altres concentracions urbanes del nostre país. Emperò, la raó que fa que aquesta sigui un tret distintiu en aquesta comarca és que la seva expansió es fa en un terreny orfe de premsa de quiosc pròpia, motiu pel qual ha acabat sent a la pràctica la premsa comarcal, i no pas un complement. Això si

deixem de banda l'importantíssim paper informatiu sobre aquest territori que desenvolupen els grans mitjans, gràcies a la tasca no suficientment reconeguda dels corresponents comarcals.

I res fa pensar que la situació hagi de variar, si constatem que aquestes publicacions gratuïtes han anat augmentant la quantitat de paper dedicat a la informació i han professionalitzat el tractament de les notícies. Assumint cada cop més una funció substitutiva d'aquesta altra premsa que no tenim, el seu lloable esforç emperò difícilment assolirà l'estatus de premsa referent —el d'influenciar activament en l'opinió pública— que tenen els mitjans escrits de venda consolidada, precisament pel gran valor d'identificació entre lector i publicació que dona el fet de comprar-la.

El Far —que no deixa de ser un cas particular i no només pel fet d'encartar-se dins d'un diari—, *Aquí*, les catorze edicions mensuals d'*Expreser*, juntament amb la recent aparició d'una edició subcomarcal de la capçalera *Claxon* i la sortida des de Sant Boi de *Tribuna* amb noves edicions locals, configuren un panorama que no només no atura el creixement de publicacions, sinó que va a més. I això ho demostra l'entrada d'empreses externes a la comarca, amb la penetració de dos potents grups de premsa comercial: Anuntis primer amb *El Mercat de Sant Boi*, i més recentment la citada edició de *Claxon* per a Viladecans, Gavà i Castelldefels, capçalera vinculada a la multinacional canadenca Trader. És probable que, amb aquest ritme, arribem properament a la saturació del mercat.

Ràdio i televisió, afectats per una legislació tardana i deficient

La ràdio i la televisió locals han trigat molt de temps a veure la seva situació regulada per la llei, i encara amb problemes per resoldre. De fet, la legislació espanyola no dibuixa cap proposta global de model comunicatiu, més enllà d'una concepció centralista sobre les competències i els òrgans reguladors. En aquests darrers vint anys s'ha anat aprovant tot un conjunt de lleis i regulacions parcials a remolc dels canvis que es produïen aquí o que es reclamaven des de les institucions europees. Si les emissores municipals van haver d'esperar fins al 1991, les televisions locals no han tingut una limitada cobertura legal fins quatre anys més tard, amb la Llei 41/95, de televisió local per ones terrestres.

I les dificultats d'assignació definitiva de freqüències per a aquestes emissores, encara pendent, s'han fet sentir i molt a la nostra comarca. De fet, quan s'estan redactant aquestes ratlles, Aquí TV patia encara el tancament del seu centre emissor, per una decisió més que discutible del Govern de la Generalitat de Catalunya. L'àmplia i unitària reacció de suport del teixit ciutadà i polític de la comarca feia preveure que aquesta situació no hagués de durar gaire temps més. Aquests i altres elements els trobareu ampliat al text de Sílvia Artés "Les televisions locals al Baix Llobregat: el camí cap a la professionalització i legalització".

Internet, un nou àmbit de la comunicació local

Els mitjans de comunicació per Internet han deixat de ser una curiositat i ja esdevenen una part significativa del panorama general de la informació. A banda de les publicacions electròniques lligades als setmanaris comarcals i a altres publicacions d'àmbit municipal, l'existència ja de deu edicions locals a la nostra comarca en el diari electrònic *Vilaweb* —Castelldefels, el Prat, Sant Boi, Viladecans, Gavà, Collbató, Sant Just, Esplugues, Cornellà i Vallirana— és només un tast del que vindrà en un futur. Com en la resta de mitjans, caldrà analitzar cadascun d'ells a partir de la qualitat dels seus continguts informatius i de les dependències respecte de l'empresa o col·lectiu que els impulsa.

Internet oferirà de forma còmoda en un futur —quan es millorin les infraestructures portadores— la integració de qualsevol contingut informatiu, independentment dels formats que ara coneixem —escrits, radiofònics i televisius—, i n'està generant de nous per la interrelació i evolució dels anteriors.

I aquí, de forma tan important com en la resta de mitjans de comunicació, però potser de forma més gràfica, els webs d'informació de proximitat tenen un potencial de desenvolupament molt important, en un sentit d'anada i tornada: difonent a l'exterior de forma atractiva la informació local i presentant des d'una òptica local allò que passa a fora. És el sentit del terme *glocal* que ha popularitzat el periodista i "pare" de *Vilaweb* Vicent Partal.

Els mitjans municipals: importància i temptacions

Les competències dels ajuntaments a l'hora de poder crear mitjans de comunicació locals han transformat

i molt el panorama comunicatiu arreu del país, però de forma ben significativa a la nostra comarca. El nombre de butlletins o revistes municipals, ràdios i més recentment televisions i webs d'informació local, vinculats directament a un ajuntament o una empresa municipal, constitueix una de les principals vies d'accés de molts ciutadans i ciutadanes de la comarca del Baix Llobregat a la informació del que passa al seu voltant, i en moltes ocasions com l'única via.

La manca de mitjans de referència comarcal ha fet néixer en diverses ciutats de la comarca una suma de diversos mitjans de comunicació municipal que difícilment trobarem en altres llocs. I el procés no s'acaba aquí, ja que aquesta suma creixent de mitjans, més o menys coordinats entre ells des dels organismes locals, poden acabar esdevenint corporacions locals de comunicació, com la sorgida recentment a l'Hospitalet arran de la posada en marxa de la televisió local —Canal Inf'ho— i que agrupa, a més d'aquesta, el butlletí municipal, Ràdio l'Hospitalet i una publicació electrònica —*canal-h.net*.

Aquest món creixent i amb cada cop més recursos i millors professionals al darrere, té però un risc encara existent: la temptació del seu ús en benefici exclusiu de l'equip municipal. No només cal recordar que els diners destinats per al seu funcionament són de tots els ciutadans i ciutadanes de la població, sinó també que aquests mitjans fan i han de fer un important servei públic per a tota la població i a tota la població, cosa que no és sinònim d'estar al servei del govern municipal, tot i que aquest els hagi posat en marxa i en gestioni la infraestructura.

Els mitjans de comunicació municipals han de ser el mirall públic per on la societat local s'identifiqui amb ella mateixa, i no la finestra del que vulgui mostrar el govern municipal. No és fent una informació acrítica i acomodaticia com compleixen amb el seu servei públic, ja que aquesta manera de fer genera en la ciutadania actituds conservadores i passives cap a la realitat que l'envolta. Aquestes actituds conjunturalment poden anar molt bé als qui manen ara, però que no fan cap favor a l'enfortiment de la consciència pública i la cohesió social.

Un dels principis fonamentals del periodisme és el de mantenir la distància amb el poder, per poder tractar les informacions oficials també des dels paràmetres professionals de la verificació i constatació. Si no, els

límits entre informació i publicitat desapareixen. Però l'exercici d'un periodisme autèntic basat en la pluralitat de les fonts i la credibilitat i confiança en el resultat final pot veure's naufragar si qui té la direcció del mitjà públic funciona sota els censurables paràmetres de "qui paga, mana" i redueix la informació local a publireportatges al gust de l'alcaldia.

La confusió entre públic i governamental —heretada, com altres mals, del franquisme— és present, per desgràcia, en més d'un d'aquests mitjans, dins d'una casuística molt diversa. La mobilització dels periodistes dels grans mitjans públics audiovisuals a casa nostra ha estat, primer, un dels motors del seu debat i, després, de l'inici d'un importantíssim replantejament legislatiu per part del Parlament de Catalunya i de no pocs canvis a la CCRTV. De la mateixa manera en el món municipal hi ha molt a dir també, ja que els mecanismes de seguiment d'aquests mitjans per garantir-ne la pluralitat són, quan existeixen, absolutament insuficients.

Més enllà del control que pugui fer el Consell de l'Audiovisual de Catalunya —i pronostico que tindrà feina al respecte— i de les normes que marqui la futura llei de l'audiovisual, caldrà que els professionals que treballin en aquests mitjans municipals puguin veure garantits la neutralitat i el pluralisme de la seva ràdio, televisió o butlletí, a partir —entre d'altres— de mecanismes d'autoregulació com l'estatut de redacció i els comitès professionals, en els casos on existeixi un nombre important de redactors que els pugui fer viables. Així també es fa necessària la creació d'òrgans de control i seguiment d'aquests mitjans que, impulsats des dels plenis municipals, garanteixin la pluralitat social i política de la població i no esdevinguin només elements ornamentals o consultius, sense competències clares.

Com s'assenyalava en una resolució del Parlament Europeu, la funció de les televisions públiques —ho podem fer extensiu a la resta de mitjans— és assegurar uns productes que garanteixin "la qualitat, la diversitat, el servei a les minories", assumint el seu "rol social, democràtic i pedagògic".

L'ús de la llengua, un debat a superar

Sovint es parla del feble sentiment comarcalista, quan no directament es constata la poca o nul·la identificació de molts ciutadans i ciutadanes amb els trets dis-

tintius —històrics, paisatgístics, de cultura popular...— de les nostres poblacions. I sovint també s'ha plantejat en aquesta comarca l'ús del català com a fre per a la penetració d'un mitjà de comunicació.

Aquests pretesos arguments van perdent pes davant del nou panorama. La forta difusió de l'edició en català d'*El Periódico* al Baix Llobregat; l'èxit entre el jove de famílies castellanoparlants de la radiofórmula Flaix FM, més encara quan la seva programació no estrictament musical respon a paràmetres de claredat absoluta en el terreny nacional, i finalment l'aparició del quinzenari gratuït *Claxon*, íntegrament en català, són tres exemples recents que indiquen que el problema de la premsa és, en tot cas, el que més d'un 70% de la nostra gent no en llegeix, de diaris.

La llengua, i més encara amb un procés d'escolarització amb força anys d'existència, ha de ser entesa en el futur com un dels elements d'importància a jugar en l'objectiu de reforçar la identificació i vertebració de la ciutadania amb el seu territori, i mai com una dificultat afegida.

Organització i col·laboracions entre els mitjans

Al nostre país la premsa escrita en català que no està vinculada directament als grans mitjans té dues organitzacions referents que han servit i molt per defensar els seus interessos i vindicar el seu paper, però en elles la presència del conjunt de la premsa del Baix Llobregat és feble. Per una banda l'APPEC, l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català, d'àmbit d'actuació de tots els Països Catalans, i que engloba bàsicament la premsa temàtica o especialitzada, no té cap associat a la comarca. L'altra entitat, amb vint anys d'història, és l'Associació Catalana de Premsa Comarcal, que engloba la premsa informativa a la venda d'abast local, comarcal i intercomarcal, i de la qual formen part a la nostra comarca 777 *Comunica* (Esparreguera), *Delta del Llobregat* (el Prat de Llobregat), *El Llaç* (Molins de Rei), *L'Informador* (Martorell), *Nou Nas de Barraca* (Sant Boi) i *Vai-vé* (Sant Feliu). En el terreny de la premsa gratuïta, la situació és encara més deficient, ja que *El Mercat de Sant Boi* és l'únic integrant comarcal a l'Associació Catalana de Premsa Gratuïta.

La suma d'esforços entre les ràdios i televisions locals és un fet, però insuficient. La divisió existent encara en el món municipal, amb l'existència de dues

entitats —la FMC i l'ACM— es trasllada també, tot i que no mimèticament, en el camp de la comunicació. De les divuit emissores existents a la comarca, quinze estan consorciades amb COMRàdio com a integrants de l'Agència de Comunicació Local (ACL), que va ser creada per la Diputació de Barcelona quan es plantejà tirar endavant una ràdio pública generalista *alternativa* a Catalunya Ràdio. D'altra banda, emissores com la de Martorell formen part de la Federació d'Organismes i Entitats de Ràdio Local de Catalunya, sorgida arran del trencament de l'organització unitària de les emissores municipals catalanes —l'EMUC— quan moltes emissores locals passen a ser, en part, *antenes* de COMRàdio.

En l'àmbit de la televisió, la situació és força similar, tot i que aquí amb protagonistes a la comarca; de les televisions existents, les d'Esplugues, Sant Esteve Sesrovires, Gavà i Viladecans són fundadores de la Coordinadora de Televisions Locals de Catalunya (CTL), en un acte en el qual Gavà Televisió va ser l'amfitriona. Mentre, l'altra entitat, la Federació de Televisions Municipals de Catalunya, és presidida pel valliranenc Ricard Pascual. Totes dues organitzacions impulsen l'elaboració i distribució de productes audiovisuals que siguin d'interès per a aquestes televisions.

Si en l'àmbit de la ràdio, la posada en marxa, ara fa quinze anys, de l'informatiu comarcal, coordinat des de Ràdio Sant Boi, és una realitat incontestable d'esforç per bastir un espai comunicatiu compartit —tal i com explica Esteve Crespo a "La ràdio, moltes veus per una identitat comarcal"— en l'àmbit televisiu no hi ha res semblant des del terreny públic. De les vuit existents, Viladecans TV, Esplugues TV, Gavà Televisió o Tele Sesrovires distribueixen conjuntament un informatiu diari, elaborat pels equips d'Atlas Catalunya i la productora Lavínia; no es tracta d'una informació específicament comarcalitzada, sinó bàsicament generalista. De fet, ha estat una iniciativa totalment privada —Aquí TV— qui ha fet realitat el primer intent seriós i professional d'oferir informació audiovisual d'interès comarcal.

Mirant l'endemà

Si els mitjans de comunicació volen tenir un moment expansiu, necessàriament hauran de jugar a fons amb el seu paper d'eines vertebradores d'aquest territori. I això vol dir exercir la seva capacitat per donar joc al debat local per analitzar a fons els problemes més pro-

pers que afecten les persones que hi viuen i oferir-los el seu necessari protagonisme. Els mitjans comarcals i locals han de ser capaços d'involucrar-se en aquests problemes i ser altaveus de les alternatives existents. I aquesta posició activa no vol dir prendre partit necessàriament per alguna de les posicions, sinó sobre-tot fer arribar a la ciutadania tot allò que passi de significatiu, amb el rigor en la consecució de la informació i la qualitat a l'hora d'expressar-la.

Difícilment, però, podrem millorar la qualitat de la feina periodística si no en garantim l'autonomia professional. Més enllà dels estatuts de redacció i els comitès professionals, cal posar fi a una informació política subsidiària dels governants i a la tendència a la superficialitat en les cròniques. I atacar la precarietat laboral de molts dels nostres professionals i regular de forma adient la tasca dels estudiants en pràctiques, per tal que el seu pas per les redaccions sigui eminentment formatiu i no que esdevinguin dòcil mà d'obra barata, quan no directament gratuïta.

El futur està molt per escriure, però hi ha dos fets que no poden ignorar-se: en els anys vinents la posada en marxa de la ràdio digital, DAB, i la televisió digital per via terrestre, TVDT, esdevindran un canvi transcendental en el panorama audiovisual i reforçaran el paper de les grans corporacions multimèdia —privades segur, esperem que també les públiques— dins el mercat de consum comunicacional. I aquí el paper dels mitjans d'àmbit local i comarcal hauria de passar, necessàriament, per polítiques d'entesa i col·laboració amb els grans mitjans, especialment els públics dependents de la Generalitat de Catalunya. En aquest sentit, l'intercanvi d'informació de proximitat per altres productes i serveis, i el bastiment de ponts de col·laboració tècnica i de formació, tenen per desgràcia encara molt camí per córrer per part de l'actual CCRTV, RTVE-Catalunya i els mitjans locals. Mentrestant, la penetració de les grans empreses privades de comunicació no ha fet res més que començar: des d'acords empresarials, com els de la nova televisió de l'Hospitalet, fins a la posada en marxa del canal metropolità citytv. El perill que el ric patrimoni dels mitjans audiovisuals locals passi a mans de grans corporacions que tinguin els seus centres de decisió a 600 quilòmetres d'aquí es fa ben viu.

En aquest sentit, caldrà esperar el desplegament reglamentari de la televisió digital terrestre i els efectes positius de lleis globalitzadores que han d'arribar

---

—necessàriament—, especialment si la que ha d'elaborar en aquesta legislatura el Parlament de Catalunya vol superar les limitacions de la legislació estatal i tibia al màxim el marge de maniobra que dóna l'Estatut en el terreny comunicacional.

En la necessitat d'articular alternatives comunicacionals d'abast comarcal, no hem d'oblidar mai el paper dels qui fan la informació, els periodistes, i de la dificultat per oferir un treball informatiu que englobi tota la comarca i no només les seves grans ciutats. Des d'aquestes ratlles, aprofito per fer una crida a la necessitat de trencar les rutines comunicatives, que sovint deixen de banda allò que passa a les poblacions que no pertanyen a les zones més industrialitzades de la comarca. Unes poblacions que, no per ser de menor demografia, poden ser ignorades si es vol oferir visió completa del que és i representa el Baix Llobregat.

La convergència de mitjans que ja s'ha apuntat abans és una de les grans oportunitats que tenen els mitjans de proximitat per tenir un espai propi, i gens residual,

dins un panorama cada cop més globalitzat. Això, si no ens emmirallem en les tecnologies, que per imprescindibles no són altra cosa que el format i el contingut de la informació. No s'ha d'oblidar mai que la millora dels continguts és l'única garantia de futur per a qualsevol mitjà de comunicació davant del mercat.

Alguns d'aquests reptes els trobareu desenvolupats al resum del debat celebrat l'any passat "La televisió local i comarcal com a mitjà de comunicació de futur?" de Gabriel Barragan.

Com s'afirmava en el congrés de les ràdios municipals, celebrat l'any 2000, "els mitjans de comunicació de proximitat equilibren comunicativament el país i eviten que existeixi una única línia informativa basada en la generalització i centralització de continguts i són una mostra palpable de la pluralitat de la seva comunitat". Al Baix Llobregat resta molta i engrescadora feina per fer.

Gavà, primavera de 2001